

CARACTERISTICILE DE ÎNVĂȚARE ALE PERSOANELOR ADULTE

Daniel Mocanu

2026

Adulții au moduri diferite de a învăța? Există diferențe între educația oferită persoanelor adulte și educația copiilor? Cât de mult putem delimita diferențele dintre Andragogie ca știință a educării persoanelor adulte și Pedagogie ca știință a educării persoanelor minore?

În anii 80 profesorul american Malcolm Shepherd Knowles a identificat cinci caracteristici de învățare specifice persoanelor adulte.¹

Teoria lui Malcom a fost acceptată și dezvoltată de alți autori dar a avut și numeroși critici care i-au reproșat ca delimitează prea mult cele două științe ale educației și ca nu există metode specifice învățării adulților versus învățării copiilor.

Fără să intru într-o dezbatere referitoare la această temă, doresc să vă împărtășesc experiența mea de lucru cu persoanele adulte prezentându-vă rezultatele propriei mele cercetări și constatări obținute de-a lungul timpului în orele de curs.

Așadar persoanele adulte au următoarele caracteristici:

1. Au nevoie de un mediu sigur și deschis de învățare;
2. Au o mare nevoie de validare;
3. Doresc să experimenteze;
4. Vor să învețe practic și contextual;
5. Sunt pragmatice și orientate către rezultate;
6. Simt nevoia de control;
7. Unele persoane și-au pierdut antrenamentul de a învăța;
8. Doresc să-și folosească timpul dedicat învățării cât mai eficient;
9. Prioritizează alte spectre ale vieții lor punând învățarea pe plan secund;
10. Vor să obțină rezultate ale învățării ce pot fi puse în practică imediat;
11. Au așteptări ridicate de la trainer;
12. Experiența de viață îi face mai atenți și mai selectivi;

---

¹ Knowles, MS (1980). Practica modernă a educației adulților: de la pedagogie la andragogie. Englewood Cliffs: Prentice Hall/Cambridge

13. Este posibil să fie mai puțin flexibili;
14. Le place să fie implicați în procesul de învățare și să rezolve probleme;
15. Au multe bariere emoționale;
16. Au posibile limitări fizice potențiale date de vârstă și starea de sănătate;

Pentru obținerea rezultatelor învățării ne vom adapta maniera de predare și metodele folosite punând în practică știința facilitării.

Am învățat ca procesul de educare a persoanelor adulte nu este un proces automat, repetitiv și standardizat. Fiecare grupă are propriul ritm, propria ei dinamică, determinate de persoanele prezente în grupa aceea. Este necesară implicarea noastră emoțională și nu detașarea. Trebuie să fim empatici, atenți, să ne adaptăm rapid și deseori din mers, să punem în practică gândirea creativă dublată de gândirea critică. Este necesar să fim flexibili.

Adulții au următoarele nevoi:

1. Să li se ofere soluții de învățare pe loc (reducerea efortului de învățare acasă);
2. Să poată pune în aplicare imediat;
3. Să învețe experimentând;
4. Să fie învățați să învețe;
5. Să fie motivați;
6. Să fie ascultați;
7. Să li se creeze un mediu propice învățării;
8. Să nu fie discriminați;
9. Să aibă obiective clare;
10. Să se simtă utili și apreciați.

Cum ne adaptăm cursurile caracteristicilor de învățare ale persoanelor adulte?

Adaptarea cursurilor pentru adulți presupune rigoare metodologică, autenticitate și o bună înțelegere a mecanismelor specifice învățării la maturitate.

1. Primul contact: fundamentul relației educaționale:

Valorificați momentul primului contact cu participanții exprimând apreciere reală pentru prezența lor. Zâmbetul echilibrat, vocea fermă, calmă și caldă, privirea directă, toate acestea constituie instrumente relaționale esențiale, frecvent ignorate, dar decisive pentru construirea încrederii.

Primele minute stabilesc cadrul psihologic al cursului.

2. Poziționarea trainerului: competență și autenticitate:

Modul în care ne poziționăm în raport cu adulții influențează decisiv dinamica învățării. Participanții își doresc un trainer competent, cu experiență și pregătire solidă, capabil să ofere repere clare și credibile. În același timp, caută un model accesibil, uman, autentic.

Un trainer perceput ca infailibil și distant reduce disponibilitatea de implicare. Autenticitatea consolidează autoritatea profesională. Micile stângăcii asumate și exemplele personale, inclusiv experiențele mai puțin reușite contribuie la credibilitate. Învățarea din greșeli este valoroasă, iar experiențele trainerului devin resurse pedagogice consistente.

3. Clarificarea cadrului de lucru:

Adulții au nevoie să înțeleagă mediul în care se vor manifesta pentru a se adapta rapid. Este esențial să precizați:

- maniera de predare;
- metodele utilizate;

- temele abordate;
- regulile de funcționare ale grupului.

Regulile pot fi stabilite de la început sau construite împreună cu participanții. Explicați stilul de lucru și modul în care se va desfășura interacțiunea pe parcursul cursului.

4. Motivarea prin obiective și beneficii concrete:

Chiar dacă vin la curs cu o intenție clară, adulții au nevoie de consolidarea motivației. Formulați explicit:

- obiectivele de învățare;
- competențele dezvoltate;
- oportunitățile deschise prin absolvire;
- beneficiile generale și specifice fiecărei teme.

Adulții sunt orientați spre rezultate. Vor să știe ce obțin aplicând concret fiecare concept.

5. Implicarea activă în procesul de învățare:

Educația adulților funcționează eficient în logica participativă. Procesul nu este unidirecțional, de la trainer la cursanți, ci interactiv.

Solicitați opinii, adresați întrebări, provocați reflecția, încurajați exemplele personale. Integrați experiența profesională a participanților în conținutul cursului. Astfel, învățarea devine relevantă și personalizată.

6. Pragmatism și contextualizare permanentă:

Adulții sunt pragmatici. Vor să înțeleagă utilitatea fiecărui concept, modul de aplicare și limitele sale.

Teoria prezentată în absența contextualizării produce acumulare formală, fără transfer în practică. Pentru consolidarea competențelor, este necesară alternarea explicației cu experimentarea:

- studii de caz;
- jocuri didactice;
- simulări;
- exerciții de analiză din perspective multiple;
- utilizarea gândirii laterale.

Experiențele pozitive și cele dificile contribuie deopotrivă la consolidarea învățării.

7. Multiplicarea contextelor de aplicare:

O competență este consolidată atunci când este înțeleasă în varietatea situațiilor de utilizare, atunci când este contextualizată.

De exemplu, metoda ascultării active trebuie analizată în:

- viața de familie;
- relația cu clientul;
- interacțiunea cu membrii echipei;
- situații de negociere sau conflict.

Diversitatea contextuală dezvoltă flexibilitatea comportamentală.

8. Crearea unui mediu sigur și deschis:

Climatul de învățare începe cu primul contact și se gestionează permanent. Încurajați:

- cunoașterea reciprocă;
- exprimarea liberă;
- validarea experienței personale;
- comunicarea deschisă.

Un cadru sigur exclude critica distructivă, ironiile, glumele depreciative sau comportamentele de tip bullying. Siguranța psihologică susține performanța cognitivă.

9. Flexibilitate în raport cu agenda:

Agenda oferă structură, însă procesul de învățare trebuie să rămână flexibil. Întrebările suplimentare, solicitarea de exemple adiționale sau dorința de aprofundare reprezintă oportunități de consolidare a relevanței.

Disponibilitatea și adaptabilitatea trainerului sporesc calitatea experienței educaționale.

10. Echilibrul între joc și rigoare:

Adulților le plac experiențele interactive și momentele ludice. Integrați jocuri, provocări și exerciții, menținând echilibrul metodologic.

Însă excesul de activități ludice poate dilua consistența formativă și poate genera percepția de superficialitate. Alternați metodele practice cu încărcătura teoretică necesară.

Chiar dacă există un interes crescut pentru gamificare, concept promovat la nivel internațional prin lucrări precum *Reality Is Broken* de Jane McGonigal, aplicarea sa necesită discernământ pedagogic. Gamificarea este un instrument, nu un scop în sine.

Adulții au nevoie de:

- structură teoretică;

- verbalizare pentru cristalizarea ideilor;
- sinteze și concluzii;
- suport scris.

11. Sprijinirea proceselor cognitive:

Implicarea profesională și socială determină adesea diminuarea exercițiului cognitiv sistematic. Pentru facilitarea memorării și înțelegerii, utilizați:

- acronime;
- hărți mintale;
- scheme vizuale;
- metafore;
- recapitulări periodice;
- metoda circulară (360 de grade).

Mnemotehnicile consolidează retenția și transferul în practică.

12. Motivare prin provocare și apartenență:

Adulții reacționează pozitiv la provocări intelectuale. Stimulați curiozitatea, formulați întrebări incitante, construiți situații problematice.

Nevoia de apartenență este relevantă. Construiți coeziune de grup și facilitați transformarea participanților într-o echipă funcțională. Identitatea colectivă amplifică implicarea individuală.

Succes!